

International Conference on "the Third Millennium and Humanities"

May 11, 2016

کنفرانس بین المللی هزاره سوم و علوم انسانی



تحلیل جایگاه پرورش مهارت های زندگی در برنامه درسی دوره پیش دبستانی ایران: مطالعه ای مبتنی بر رویکردهای چندگانه سارا احمدزاده^۱، کیوان صالحی^۲

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد آموزش بزرگسالان، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

ahmadzadiah.education@yahoo.com

۲- عضو هیأت علمی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران

keyvansalehi@ut.ac.ir

خلاصه

در این پژوهش، جایگاه پرورش مهارت‌های زندگی در برنامه‌های درسی دوره پیش دبستانی مورد تحلیل قرار گرفته است. هدف پژوهش مشخص کردن نوع رویکرد آموزش مهارت‌های زندگی موجود در کتاب‌های درسی دوره پیش دبستانی استان کردستان، با توجه به سه رویکرد اساسی الف) سازمان بهداشت جهانی، ب) 4H و ج) آداب دینی و مهارت‌های شایستگی فردی و اجتماعی، با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی بوده است. یافته‌های پژوهش بیانگر بهره‌گیری تلفیقی از هر سه رویکرد با محوریت مهارت‌های خودآگاهی، همدلی، اخلاقی، زیست محیطی و تاکید ضمنی بر مهارت‌های ارتباط بین فردی و اجتماعی، تصمیم‌گیری، حل مسئله و مقابله با هیجانات و مغفول ماندن مهارت‌های تفکر خلاق و انتقادی می‌باشد.

کلمات کلیدی: مهارت‌های زندگی، دوره پیش دبستانی، برنامه درسی، رویکردهای چندگانه.

۱. مقدمه

اگر محتوای برنامه درسی با یادگیری مهارت‌های زندگی، ترکیبی موزون یابند در افراد نگرشی سالم و سازنده نسبت به موقعیت‌های زندگی حاصل می‌شود که نتیجه آن، بروز رفتارهای صحیح برای پیش‌گیری از ناهنجاری‌های روحی خواهد بود (قلعه شاهی، ۱۳۸۹) و حال آنکه تجربه کشورهای دیگر نشان می‌دهد بهترین سن برای آموزش مهارت‌های زندگی ۶ تا ۱۶ سالگی است، به طوری که آموزش جهانی مهارت‌های زندگی پیش از دوران دبستان شروع و به تدریج کامل تر می‌شود (سلیقه دار، ۱۳۸۸).

دوره پیش از دبستان، اولین مرحله آموزش و پرورش رسمی است (کول، ۱۳۸۹)، یکی از دوره‌های مهم تحصیلی کودکان (Reynolds, 2009). دانشی که کودکان در این دوره به دست می‌آورند بسیار مهم و تعیین کننده است (Krogh, 2011) و همچنین محیط رفتاری بسیار مهمی برای اغلب بچه‌ها به شمار می‌آید (Smith, 2010). بر اساس اصول و چارچوب برنامه درسی دوره پیش دبستانی، محتوای برنامه درسی این دوره باید سیال، پیمانه‌ای و تلفیقی و به صورت غیررسمی می‌باشد و از آنجا که ویژگی‌های هر یک از دوره‌های تحصیلی در اهداف و محتوای برنامه درسی دوره مربوطه تاثیر مستقیم دارد و باید برای فراگیر معنادار باشد و با نیازها و ضرورت‌های زندگی او هماهنگ شود (شعبانی، ۱۳۹۱)، برنامه درسی دوره پیش دبستانی نیز یک بازده به شمار می‌آید و باید محتوای آن تجارب متنوعی برای زندگی بزرگسالی فراهم آورد، زیرا کارآیی و آمادگی کودک برای ورود به بزرگسالی، با مهارت‌های زندگی در ارتباط است (Cronin, 1996)، بنابراین باید هدف برنامه درسی در این دوره ارتقاء دانش، بینش و مهارت‌های نوانموزان در ارتباط با زندگی واقعی باشد، زیرا آموزش و پرورش برای پویایی و بالندگی ناگزیر است مدرسه را به دنیای واقعی پیوند زند (عطاران، ۱۳۸۲).

در حال حاضر، مهارت‌های زندگی عنوانی برای آن دسته از آموزش‌هایی است که به افراد یاد می‌دهد چگونه با چالش‌های زندگی روزمره مواجه شوند که در این خصوص دو رویکرد اساسی به شیوه غیر رسمی در دنیا مطرح است (علاسوند، ۱۳۸۶)، نخست رویکرد سازمان بهداشت جهانی است که اولین بار این آموزش‌ها را مطرح نمود. سازمان مذکور در اوت ۱۹۹۳ برنامه‌ای با عنوان آموزش مهارت‌های زندگی با همکاری یونسف ارائه کرد. این آموزش‌ها به تدریج به عنوان یک دستورالعمل برای بهبود زندگی افراد به فرهنگ کشورها یافت.

سازمان بهداشت جهانی بر آموزش ده مهارت تاکید دارد که در پنج عنوان با تنظیم دو تایی به شرح زیر مطرح شده اند:

International Conference on "the Third Millennium and Humanities"

May 11, 2016

کنفرانس بین المللی هزاره سوم و علوم انسانی



۱- مهارت های خودآگاهی و همدلی

۲- مهارت های ارتباط بین فردی و اجتماعی

۳- مهارت های تصمیم گیری و حل مسئله

۴- مهارت های تفکر خلاق و تفکر انتقادی

۵- مهارت های مقابله با هیجانات و استرس (سازمان بهداشت جهانی، ۱۳۷۷).

رویکرد دوم، رویکرد 4H است که هر یک از این مهارت ها نیز به دو خرده مهارت اصلی و چندین حوزه مهارت فرعی تقسیم می شوند:

۱- مهارت های قلب شامل دو خرده مهارت ((ارتباط برقرار کردن و مراقبت)) است.

۲- مهارت های دست شامل دو خرده مهارت ((خدمت کردن و کار کردن)) است.

۳- مهارت های سلامتی شامل دو خرده مهارت ((زندگی کردن و بودن)) است.

۴- مهارت مغز شامل دو خرده مهارت ((مدیریت و تفکر)) می شود (دهستانی ۱۳۸۷).

و رویکرد سوم، رویکرد آموزش مهارت های زندگی در ایران که تأکید بر آموزش آداب زندگی دینی و اجتماعی و مهارت های زندگی در برخورد با

مسائل و چالش های زندگی است که می تواند به دو صورت عام و اختصاصی و ویژه و در ۵ محور اصلی سازماندهی شده است:

۱- مهارت های رشد شخصی

۲- مهارت های بین فردی

۳- مهارت های اجتماعی

۴- مهارت های اخلاقی

۵- مهارت های زیست محیطی (اوحدی و همکاران، ۱۳۹۱).

فقدان ارتباط محتوای درسی با زندگی و محیط خارج از مدرسه یکی از دلایل خروج نابهنگام بچه ها از مدرسه و کاهش علاقه تحصیلی و رغبت یادگیری

در آن هاست (Jacobs, 1991). اما زمانی که فراگیران در حین آموزش دروس را به صورت کاربردی و حتی در حالت طبیعی فراگیرند، چه بسا اینکه موجب

علاقه و انگیزه و برانگیختن فراگیر نسبت به پی گیری عنوان و موضوع درسی گردد (Colwel, 2008).

مطالعه تطبیقی مهارت های زندگی در دوره ابتدایی در ایران با کانادا، آمریکا، هند، مالزی، ویتنام نشان داد که نقاط قوت این برنامه در ایران توجه به مسائل

معنوی، فضائل اخلاقی، توجه به حیا و حجاب و توجه به محیط زیست می باشد و شاخص هایی چون برقراری ارتباط، تصمیم گیری، هدف گزینی، لزوم فعالیت

های فیزیکی، خلاقیت، تفکر انتقادی، توجه به علایق مورد غفلت قرار گرفته است (اسماعیل زاده و همکاران، ۱۳۹۰). شواهد از وجود اتفاق آراء بر تاثیر مثبت

آموزش مهارت های زندگی بر رفتارهای کودکان و رویارویی با چالش های اقتصادی، فرهنگی، زیست محیطی، اجتماعی فرا راه حکایت دارد (اوحدی و همکاران،

۱۳۹۱؛ عابدینی، ۱۳۹۰؛ قلعه شاهی، ۱۳۸۹؛ قنبری هاشم آبادی و کدخدازاده، ۱۳۸۶؛ ریجوی، ۲۰۰۶؛ کرتیس ۲۰۰۲ به نقل از کریمی (۱۳۸۷)؛ کرونین، ۱۹۹۶).

نتایج پژوهش واحدی و فتحی آذر (۱۳۸۵) نیز حاکی از آن است که میزان پرخاشگری کودکان بعد از شرکت در دوره آموزشی مهارت های ۷ گانه به شدت

کاهش و مهارت های کسب شده از طریق کودکان به طور کامل به موقعیت های خانه و مهد کودک تعمیم یافته است.

با توجه به مباحث مطرح شده و مطالعه مستندات پژوهش های پیشین، بیشتر مطالعاتی که در زمینه جایگاه آموزش مهارت های زندگی در کتاب های درسی

صورت گرفته است مربوط به دوره ابتدایی بوده است و در خصوص تحلیل جایگاه پرورش مهارت های زندگی در برنامه های درسی دوره پیش دبستانی بر اساس

رویکرد های اساسی آن، با توجه به مطالعه وسیع در مجموع منابع، تحقیقی یافت نگردد. از این رو با عنایت به ویژگی هایی که برای آموزش دوره پیش دبستانی

برشمرديم و با توجه به اهمیت و ضرورت روزافزون پرورش مهارت های زندگی به ویژه در کشورهای در حال توسعه مانند ایران، مسئله اساسی مشخص کردن نوع

رویکرد آموزش مهارت های زندگی و همچنین محوریت مهارت ها در برنامه های درسی دوره پیش دبستانی استان کردستان به منظور نشان دادن نوع آموزش

مهارت های زندگی در محتوای کتاب های درسی است.

بنابراین مسئله اصلی در پژوهش حاضر این است که با استفاده از تحلیل محتوای کیفی نوع رویکرد آموزش مهارت های زندگی در کتاب های درسی دوره

پیش دبستانی استان کردستان را با توجه به سه رویکرد الف) سازمان بهداشت جهانی، ب) 4H و ج) آداب دینی و مهارت های شایستگی فردی و اجتماعی

International Conference on "the Third Millennium and Humanities"

May 11, 2016

کنفرانس بین المللی هزاره سوم و علوم انسانی



مشخص کند تا ضمن گردآوری اطلاعاتی جامع و صحیح بر اساس رویکردی ضد پیش داوری، برای آگاه کردن دست اندرکاران نظام آموزشی به ویژه متولیان دوره پیش دبستانی مورد استفاده قرار گیرد.

سوالات زیر برای تحقق اهداف این پژوهش مطرح گردیده است:

- 1- در تدوین اهداف کلی دوره پیش دبستانی پرورش مهارت های زندگی دارای چه جایگاهی است؟
- 2- در محتوا و تصاویر کتاب های درسی دوره پیش دبستانی رویکردهای چندگانه آموزش مهارت های زندگی (رویکرد سازمان بهداشت جهانی، 4H و آداب دینی و مهارت های شایستگی فردی و اجتماعی) دارای چه جایگاهی است؟

۲. روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شده است که هدف آن، درک و فهم عمیق تر محتوا در برنامه های درسی است. تحلیل محتوای کیفی به عنوان فنی شناخته می شود که امکان تفسیر ذهنی محتوای داده های متنی از طریق فرایند سیستماتیک طبقه بندی، کدگذاری و شناسایی موضوع ها و الگوها را فراهم می سازد (Hsieh and Shannon, 2005). از ویژگی های این روش می توان به این اشاره نمود که در آن ابعاد آشکار و پنهان محتوا هر دو مد نظر است نه فقط ابعاد آشکار (فتحی و اجارگاه، ۱۳۸۸). در مرحله اعتباریابی از نظرات خبرگان و تشکیل جدول مهارت های مربوط به هر رویکرد استفاده شد و برای پایایی و روایی تحلیل داده ها از فرایند رایج در پژوهش های کیفی که در یک فرایند چرخشی داده ها به دفعات مورد بررسی قرار می گیرند بهره برده شد.

۳. جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری

الف) جامعه آماری نخست خبرگان بودند که نمونه مورد بررسی در جدول ۱ آورده شده است.

جدول (۱) جامعه و نمونه مورد بررسی

جامعه	زیر جامعه	نمونه مورد بررسی
خبرگان	متخصصان و اساتید	۱۲
	مربیان	۵۶
	مدیران	۱۵
	کارشناسان مرتبط با دوره	۵

ب) کتاب های درسی دوره پیش دبستانی شامل کتاب های درسی (شکوفه ۱، ۲، ۳، ۴ و چشمه نور، وابسته به اداره آموزش و پرورش استان کردستان، چاپ ۱۳۹۴).
ج) مجموع راهنمای مربی کتاب های درسی دوره پیش دبستانی که برای استخراج، توصیف و تحلیل اصول و معیارهای انتخاب و سازماندهی محتوا بر اساس مهارت های زندگی مورد استفاده قرار گرفت.

۴. ابزارهای پژوهش

International Conference on "the Third Millennium and Humanities"

May 11, 2016

کنفرانس بین المللی هزاره سوم و علوم انسانی



مقاله حاضر به صورت ترکیبی از ابزارهای متنوع گردآوری داده‌ها (مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته با سوالات باز، منابع کتابخانه‌ای - اینترنتی، تحلیل مباحث کارگاه های نقد و بررسی کتاب‌های درسی)، منابع چندگانه اطلاعات شامل خبرگان (اساتید، مربیان، مدیران، کارشناسان مرتبط با دوره، اسناد و مدارک کتابخانه‌ای) و فنون تحلیل داده‌ها (فنون کیفی شامل تحلیل محتوا) بهره برده است.

۵. مراحل پژوهش

در این مطالعه رویکرد استقرایی اتخاذ گردیده، واحد کارها، دسته، نوع فعالیت، اهداف و تصاویر موجود در کتاب‌های درسی شکوفه ۱، ۲، ۳، ۴ و چشمه نور بررسی شدند. بدین ترتیب داده‌های کتاب‌های درسی و کتاب‌های راهنمای مربی به موضوعات (تم‌ها) و مفاهیم تبدیل شد. در فرآیند توصیف و آرایه واحد کارهای استخراج شده، داده‌هایی به عنوان نمونه برای تایید یافته‌ها ارائه شد. تحلیل در ۳ مرحله بدین شرح اجرا شده است:

- ۱) مرحله مرور داده‌ها: در این مرحله با توجه به آماده‌سازی و سازمان‌دهی مواد برای بدست آوردن تصویری اولیه از محتوای موردنظر و سپس کدگذاری مفاهیم و موضوعات (واحد کارها و تصاویر) به مرور داده‌ها پرداخته شد.
- ۲) مرحله کدگذاری: واحد کدگذاری در این پژوهش شامل واحدهای زبان (کلمه، عبارت، جمله) و تصاویری است که در بردارنده مفهومی درباره موضوع مورد مطالعه (مهارت‌های زندگی) است.
- ۳) در نهایت پردازش نتایج می‌باشد که به بحث و تفسیر نتایج می‌پردازد.

۶. یافته‌ها

سوال اول: در تدوین اهداف کلی دوره پیش دبستانی پرورش مهارت‌های زندگی دارای چه جایگاهی است؟
در اساسنامه دوره پیش دبستانی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش در قسمت اهداف کلی دوره بر اهمیت موضوع مهارت‌های زندگی در قالب اهداف تفصیلی تاکید شده است، از جمله آن‌ها می‌توان به این موارد اشاره نمود: ۱. شناخت و کنترل و ابراز مناسب هیجانات، ۲. ارتقای توانایی تفکر منطقی، حل مسئله و تصمیم‌گیری، ۳. پرورش خلاقیت، ۴. پرورش صفات اخلاقی و رفتارهای اجتماعی، ۵. حفظ و مراقبت از نعمت‌های خدا. در جدول شماره ۲ مواردی از اهداف کلی برنامه درسی دوره پیش دبستانی ارائه شده است.

جدول (۲) مواردی از جایگاه مهارت‌های زندگی در اهداف کلی برنامه درسی

دوره پیش دبستانی

هدف	مهارت‌های زندگی قلمرو									
	خودآگاهی	همدلی	روابط بین فردی	روابط اجتماعی	تصمیم‌گیری	حل مسئله	تفکر خلاق	تفکر انتقادی	اخلاقی	زیست محیطی
اهداف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
اهداف	۱-آشنایی با اعضای بدن و مراقبت از آن									
ف	۲-آشنایی با آداب و روابط اجتماعی									
اهداف	۳-آشنایی با محیط زیست و علاقه و انس با طبیعت									
ف										

International Conference on "the Third Millennium and Humanities"

May 11, 2016

کنفرانس بین المللی هزاره سوم و علوم انسانی



سوال دوم: در محتوا و											اهداف	اهداف
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱- تمایل به گوش دادن نظر دیگران در حل مسائل ۲- علاقه به تولید و مشارکت در فعالیت ها و بازیهای خلاق ۳- علاقه به پرسش در زمینه های گوناگون	اهداف	اهداف
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱- تصمیم گیری در انجام دادن فعالیت های روزانه ۲- ارائه ایده های نو و راه حل های عملی جدید ۳- همدردی و کمک به دیگران	اهداف	اهداف

تصاویر کتاب های درسی دوره پیش دبستانی رویکردهای چندگانه آموزش مهارت های زندگی (رویکرد سازمان بهداشت جهانی، 4H و آداب دینی و مهارت های شایستگی فردی و اجتماعی) دارای چه جایگاهی است؟
برای پاسخ به این سوال ۵ کتاب دوره پیش دبستانی تحلیل محتوا شد و موارد مربوط به مفاهیم مرتبط با مهارت های زندگی استخراج گردید. سپس هر مفهوم به تفکیک واحد کارها، صفحه و هدف هر مولفه در هر کتاب درسی استخراج گردید. نمونه هایی از واحد کارهای مشاهده شده مرتبط با آموزش مهارت های زندگی در کتاب های درسی در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۱-۳ نمونه هایی از واحد کارهای مرتبط با مهارت خودآگاهی (سازمان بهداشت جهانی)، مهارت زندگی کردن و بودن (4H)، مهارت رشد شخصی (آداب دینی و ...)

مهارت	کتاب	صفحه	واحد کار	تصویر	هدف
خودآگاهی، زندگی کردن و بودن، رشد شخصی	شکوفه ۱	۱	خیابان	خیابان و ترافیک	نقش کودک در ترافیک و ایمنی
خودآگاهی، زندگی کردن و بودن، رشد شخصی	شکوفه ۲	۱	انسان	اندام های ظاهری	شناخت تفاوت ها و شباهتها
خودآگاهی، زندگی کردن و بودن، رشد شخصی	شکوفه ۲	۲۰	انسان	از کودکی تا پیری انسان	آشنایی با مراحل رشد

جدول ۲-۳ نمونه هایی از واحد کارهای مرتبط با مهارت همدلی (سازمان بهداشت جهانی)، مهارت ارتباط برقرار کردن و مراقبت (4H)، مهارت بین فردی (آداب دینی و ...)

مهارت	کتاب	صفحه	واحد کار	تصویر	هدف
همدلی، ارتباط و مراقبت، بین فردی	شکوفه ۲	۲	انسان	خانواده در حال صرف صبحانه	هم دلی و حس مشترک
همدلی، ارتباط و مراقبت، بین فردی	شکوفه ۲	۲۱	انسان	قصه جیک جیک مستون	همکاری و حس همدردی

جدول ۳-۳ نمونه هایی از واحد کارهای مرتبط با مهارت ارتباط بین فردی و اجتماعی (سازمان بهداشت جهانی)، مهارت ارتباط برقرار کردن (4H)، مهارت بین فردی و اجتماعی (آداب دینی و ...)

مهارت	کتاب	صفحه	واحد کار	تصویر	هدف
ارتباط بین فردی، ارتباط برقرار کردن، بین فردی و اجتماعی	شکوفه ۱	۳	آموزشگاه	کلاس درس	توانایی دوست یابی

International Conference on "the Third Millennium and Humanities"

May 11, 2016

کنفرانس بین المللی هزاره سوم و علوم انسانی



ارتباط اجتماعی مناسب	کره ی زمین	آموزشگاه	۱۱	شکوفه ۱	ارتباط اجتماعی، ار تباط برقرار کردن، اجتماعی روابط اجتماعی، ارتباط برقرار کردن، اجتماعی
لزوم زندگی اجتماعی	شب چله	انسان	۶	شکوفه ۲	

جدول ۳-۴ نمونه هایی از واحدهای مرتبط با مهارت تصمیم گیری و حل مسئله (سازمان بهداشت جهانی)، مهارت مدیریت و تفکر (4H)، مهارت رشد شخصی (آداب دینی و...)

مهارت	کتاب	صفحه	واحد کار	تصویر	هدف
تصمیم گیری، مدیریت و تفکر، رشد شخصی	شکوفه ۳	۵	ایران	پول های رایج کشور	نحوه صحیح پس انداز کردن
حل مسئله، مدیریت و تفکر، رشد شخصی	شکوفه ۲	۳	خانه و خانواده	دومینوی تصاویر	درک تفاوت و شباهت ها

جدول ۳-۵ نمونه هایی از واحدهای مرتبط با مهارت تفکر (سازمان بهداشت جهانی)، مهارت تفکر (4H)، رشد شخصی (آداب دینی و...)

مهارت	کتاب	صفحه	واحد کار	تصویر	هدف
تفکر، تفکر، رشد شخصی	شکوفه ۱	۱۲	آموزشگاه	نقاشی آزاد	پرورش مهارت تفکر
تفکر تفکر، رشد شخصی	شکوفه ۱	۱۸	آموزشگاه	دفتر چه یادداشت	پرورش تفکر

جدول ۳-۶ نمونه هایی از واحدهای مرتبط با مهارت مقابله با هیجانات و استرس (سازمان بهداشت جهانی)، مهارت مراقبت (4H)، مهارت اخلاقی (آداب دینی و...)

مهارت	کتاب	صفحه	واحد کار	تصویر	هدف
مقابله با هیجانات، مراقبت، اخلاقی	شکوفه ۲	۱۴	انسان	کودکان با حالت های مختلف	شناخت هیجانات و استرس

جدول ۳-۷ نمونه هایی از واحدهای مرتبط با مهارت اخلاقی (آداب دینی و...)

مهارت	کتاب	صفحه	واحد کار	تصویر	هدف
اخلاقی	چشمه نور	۵	-	دو ماهی	آموزش سلام دادن
اخلاقی	چشمه نور	۱۷	-	قصه مادر بیمار	نیکی به پدر و مادر

جدول ۳-۸ نمونه هایی از واحدهای مرتبط با مهارت زیست محیطی (آداب دینی و...)

مهارت	کتاب	صفحه	واحد کار	تصویر	هدف
زیست محیطی	شکوفه ۴	۳	گیاهان	شکوفه های بهاری	آشنایی با تغییر شکل درختان
زیست محیطی	شکوفه ۴	۱۵	گیاهان	دور ریختنی ها	رعایت بهداشت محیط
زیست محیطی	شکوفه ۴	۳۸	جانوران	قصه جوجه های طلایی	آشنایی با حقوق جانوران

۷. نتیجه گیری

International Conference on "the Third Millennium and Humanities"

May 11, 2016

کنفرانس بین المللی هزاره سوم و علوم انسانی



با توجه به تحلیل محتوای صورت گرفته، نتایج این پژوهش نشان می دهد که بیشتر مولفه های هر سه رویکرد اساسی آموزش مهارت های زندگی، در کتاب های درسی دوره پیش دبستانی گنجانده شده و بر پرورش مهارت های خودآگاهی، همدلی، اخلاقی و زیست محیطی تاکید شده است و به صورت ضمنی و محدود بر پرورش مهارت های روابط بین فردی و اجتماعی، تصمیم گیری، حل مسئله و مقابله با هیجانات و استرس پرداخته شده و مهارت تفکر خلاق و تفکر انتقادی مغفول واقع شده است. مهارت های زندگی تقسیم شده در این تحقیق همسو با رویکرد آموزش مهارت های زندگی (سازمان بهداشت جهانی، مهارت 4H و آداب دینی و مهارت های شایستگی فردی و اجتماعی) می باشد، اما در خصوص پژوهش درباره تحلیل جایگاه پرورش مهارت های زندگی در برنامه های درسی دوره پیش دبستانی بر اساس رویکردهای اساسی آموزش مهارت های زندگی با توجه به مطالعه وسیع در مجموع منابع، تحقیقی یافت نگردید.

پیشنهادهایی ناظر بر بهبود کیفیت کتاب های درسی دوره پیش دبستانی بر اساس رویکردهای اساسی آموزش مهارت های زندگی: فعالیت های خانه، مدرسه و جامعه، به عنوان توان بالقوه در جهت آموزش مهارت های زندگی، هم سو شوند؛ ضروری است در تدوین واحد کارها به آموزش مهارت های روابط بین فردی، اجتماعی، تصمیم گیری، حل مسئله، تفکر خلاق و تفکر انتقادی بیشتر توجه شود؛ آموزش مهارت های زندگی تنها در بعد شناختی محصور و محدود نیست، لازم است در بعد نگرشی و مهارتی نیز نوآموزان آموزش های کاربردی را در دریای واقعی ببینند؛ مطالعه و الگوگیری از مطالعه تطبیقی آموزش مهارت های زندگی در کشورهای مختلف به خصوص در دوره پیش دبستانی و انطباق آن با ویژگی های فرهنگی خاص و بومی کشور با توجه به غیرمتمرکز بودن محتوای دوره ضروری است.

مراجع

۱. قلعه شاهی، ص.، (۱۳۸۹)، " رویکردی جامعه شناختی به فلسفه آداب و مهارت های زندگی، " رشد آموزش علوم اجتماعی، دوره ۱۴، شماره ۱، ۲۳-۱۸، پاییز.
۲. سلیقه دار، ل.، (۱۳۸۸)، " مهارت برای زندگی یا زندگی برای کسب مهارت، " رشد آموزش ابتدایی، دوره ۱۳، شماره ۱۰۲، ۳۵-۳۳، مهر.
۳. کول، و.، (۱۳۸۹)، " برنامه آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان، " ترجمه: مفیدی، ف.، چاپ دوازدهم، انتشارات: مدرسه، تهران.
4. Reynolds, A.J., (2009), " Preschool Education, Educational Attainment, and Crime Prevention," Journal of Social Science, 32 (8), pp 1054-1063.
5. Krogh, S. I., (2011), " Early Childhood Education," Yesterday, Today, Tomorrow, Published in the uk., Cambridge university.
6. Smith, P.K., (2010), " Ecology of Preschool Behaviour," Published in the United State of American by Cambridge University.
۷. شعبانی، ح.، (۱۳۹۱)، " مهارت های آموزشی و پرورشی، " انتشارات سمت، تهران.
8. Cronin, M.E., (1996), " Life Skills Curricula for Students With Learning.
۹. عطاران، م.، (۱۳۸۲)، " جهانی شدن، فناوری اطلاعات و تعلیم و تربیت، " موسسه ی آفتاب مهر با همکاری انتشارات ایتا، تهران.
۱۰. علاسوند، ف.، (۱۳۸۶)، " مهارت های زندگی با رویکرد دینی، " انتشارات: سروش هدایت، تهران.

International Conference on "the Third Millennium and Humanities"

May 11, 2016

کنفرانس بین المللی هزاره سوم و علوم انسانی



۱۱. سازمان بهداشت جهانی، (۱۳۷۷)، " برنامه آموزشی مهارت های زندگی، " ترجمه: نوری، ر.، قاسم آبادی و محمد خانی، معاونت امور پیشگیری سازمان بهزیستی، تهران.

۱۲. دهستانی، م.، (۱۳۸۷)، " مهارت های زندگی، " انتشارات: جیحون، تهران.

۱۳. اوحدی، م.، مظاهری، ح.، و معافی، م.، (۱۳۹۱)، " اعتبار بخشی راهنمای برنامه درسی آموزش آداب و مهارت های زندگی، " فصلنامه نوآوری های آموزشی، دوره ۱۱، شماره ۴۴، ۱۸۶-۱۶۵، زمستان.

14. Jacobs, H. H., (1991), " Planning For Curriculum Integration," Educational Leadership, 49 (2), pp 27-28.

15. Colwel, M.C., (2008), " Integration Of Music and Core Academic Objectives in the K – 12 Curriculum," Application of Research in Music Education, pp 22-23.

۱۶. اسماعیل زاده، ع.، مطلبی فرد، ع.، و سلطانی، م.، (۱۳۹۰)، " مطالعه تطبیقی برنامه مهارت های زندگی دوره ابتدایی کشور ایران با چند کشور جهان، " اولین همایش ملی آموزش در ایران ۱۴۰۴، پژوهشکده سیاستگذاری علم، فناوری و صنعت، تهران.

۱۷. واحدی، ش.، فتحی آذر، ا.، (۱۳۸۵)، " آموزش کفایت اجتماعی در کاهش پرخاشگری پسران پیش دبستانی، " فصلنامه اصول بهداشت روانی، سال هشتم، شماره سی و یکم و سی و دوم، ۱۴۰-۱۳۱، پاییز و زمستان.

۱۸. عابدینی بلترک، م.، و منصوری، س.، (۱۳۹۰)، " آموزش مهارت های زندگی در کتاب های درسی، نیازمند ایجاد تحول بنیادین، " اولین همایش ملی تحول بنیادین در نظام برنامه درسی ایران، دانشگاه فردوسی مشهد، تهران، اردیبهشت.

۱۹. قنبری هاشم آبادی، ب.، و کدخدازاده، ط.، (۱۳۸۶)، " تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر رضایت از زندگی دانش آموزان، " مجله مطالعات علوم تربیتی، سال اول، شماره دوم، ۸۰-۶۷، بهمن.

20. Ridgeway, C., and Chaver, T., (2006), " Utilizing Childrens Literature to Enhance positive Social Interactions," Illinois Reading Council Journal., spring, 34(2), 15-23.

۲۱. آودری، ک.، (۱۳۸۷)، " برنامه درسی برای کودکان پیش دبستانی، " ترجمه: کریمی، ف.، چاپ اول، رشت، انتشارات: دانشگاه گیلان.

۲۲. Hsieh, H.F., and Shannon, S.E., (2005), " Three approaches to qualitative Content Analysis," Qualitative Health Research., 15(9), pp 1277-1285.

۲۳. فتحی واجارگاه، ک.، (۱۳۸۸)، " اصول و مفاهیم برنامه ریزی درسی، " انتشارات: بال، تهران.